

Összmunka

A Magyarországon keletkezett hulladék negyven százalékát újrahasznosítható lenne – jelentette be tegnap a tévében a környezetvédelmi minisztérium illetékese. Lenne.

Hogy szemétünk hány százalékát sikerül újra felhasználni, nehéz megállapítani. Egy biztos, negyven százaléknál jóval kevesebbet. Nálunk ugyanis nincsenek technikák arra, hogy már keletkezésük szétválasszuk a hasznosítható és a haszontalan szemetet. A hulladék újrafelhasználásáról híres országokban már a kisiskolásokkal megtanítják, milyen előnyökkel jár, ha külön gyűjti a család az üveget, a műanyagot, a papírt. Hogy milyen veszélyes, ha szennyező anyag kerül a szabadba. A háztartásokat háromféle színű szemetesládával látják el, hogy könnyedén szelektáljanak. Profi kampányokat szerveznek a természet, a környezet és az egészség védelmében. Közmegvetéssel sújtják a dohányosokat, és rettenetesen megbírságozzák azt, aki szemetel.

Nálunk a felülről jövő próbálkozások az emberek nem akarásán, a polgári kezdeményezések az állam közönyén buknak el. A kisgyerek neveléséből hiányzik a természet szeretetére és védelmére való ösztönzés, így a nagy gyerek akkor is a pad alá hajítja a papírt, ha fél méterre van a szemetes. Dohányozni sikk, cigarettát reklámozni szabad.

A házi szemétdörben pedig egy kupacba kerül az újrafelhasználható és a haszontalan hulladék. Így egyszerűbb, meg aztán ügyis összeönteni a szemétszállító.

K. G.

● Morvai kazánja már csak rossz emlék Új hulladékégető a SZOTE-n

Egy kazán „papíron” minden tudhat... (Fotó: Miskolczi Róbert)

Időnként fekete felhő gomolyog a Kálvária sugárút fölött. A kettes kórház udvarán működő orvosi hulladékégető kazán – minden környezetvédelmi előírásnak megfelelően – az orvosegyetem elöljáróinak fitymát hányva – szűrés nélkül engedi a levegőbe a füstöt. Még néhány hónapig. A jövő év elején ugyanis üzembe helyezik azt az új, regionális feladatokat ellátó kazánt, amelyet az orvosegyetem nyert pályázaton a svájci kormánytól.

A SZOTE-n évente száz, a városban kétszáz tonna étéssel megsemmisítendő veszélyes kórházi hulladék keletkezik. Ezek égetését a mai napig a város egyetlen, már tíz éve környezet-szennyezőnek és használhatatlannak ítélt kazánjában végzik a kettes kórház udvarán. Az ottani égető idén utoljára kapott működési engedélyt. Vagyis a megoldás az utolsó utáni pillanatban érkezett. A SZOTE-n a napokban tudták meg: sikeresnek ítélték a pályázatuk, így hamarosan egy 600 ton-

na éves kapacitású, mindenféle környezetvédelmi előírásnak megfelelő „kulcsrakész” egészségügyi hulladékégetőt kap a svájci kormánytól az intézmény.

– Az orvosegyetem régóta próbálkozik valamilyen megoldást találni a hulladékégetésre, hiszen a kettes kórház kazánjáról több mint tíz éve tudjuk, hogy alkalmatlan erre a feladatra. A kapacitása sem elegendő, és a környezetvédelmi szempontoknak sem felel meg, hiszen a füstje szűrés nélkül kerül a levegőbe – mondja Dombi György egyetemi titkár.

Az intézmény jelenleg is több mint 12 millió forintot fordít évente hulladékgégszemmisítésre, márpedig, ha a fővárosi égetőbe kellene szállítani a hulladékot, ez az összeg többszörösére nőne. A SZOTE első próbálkozása nem volt igazán sikeres: Morvai Ferenc Petőfi-kutató utoljára kapott működési engedélyt. Vagyis a megoldás az utolsó utáni pillanatban érkezett. A SZOTE-n a napokban tudták meg: sikeresnek ítélték a pályázatuk, így hamarosan egy 600 ton-

üzemel a várakozásoknak megfelelően. A kazánt leszerelték és elvitték, az egyetem azóta is hiába fut a pénze után, hiszen a Morvai-féle céget közben felszámolták. A környezetvédelmi támogatást pedig visszafizették. Nem volt más választásunk, vissza kellett térni a kettes kórház égetőjéhez.

Két és fél évvel ezelőtt segélymegállapodás jött létre a svájci és a magyar állam között, melynek keretében lehetőség nyílt arra, hogy az orvosegyetem környezetvédelmi pályázatot adjon be egy regionális egészségügyi égető létesítésére. A hulladék-ügy ugyanis nem csak a SZOTE-nak és a városi egészségügyi intézményeknek jelent problémát, hanem a megye más városainak, kórházainak, rendelőintézeteknek is. Néhány éve ráadásul csak úgy lehet magánpraxist nyitni, ha az orvos igazolni tudja, meg tudja oldani a veszélyes hulladék megsemmisítését. A rég kazán kapacitása pedig nem elegendő a régióban évente keletkező 500 tonna veszélyes hulladék égetésére.

Keczer Gabriella

Kén helyett nitrogén

● Figyelő

Az ENSZ európai szakosított szervezete, az UNECE Genfben tárgyal arról, hogy 1997 végéig egy nagyszabású megállapodást dolgozzon ki bizonyos szennyező anyagok, így a nitrogén-oxid, vagy a tartós szerves mérgező anyagok (POP) mennyiségének csökkentéséről. Ez a tanácskozás az 1979-es, a nemzetközi légszennyeződéskorlátozó konvenció és számos jegyzőkönyv folytatása, amelyek segítségével sikerült jelentősen visszafogni a kén-dioxid kibocsátását: az elsősorban az energetikában és a fűtés során keletkező anyagból 1980-tól 1993-ra a korábbi 82 millió tonna helyett már „csupán” 61 millió tonnát termeltek az UNECE tagországai. A most megcélzott terület az energetikától a közlekedésig, az ipartól a mezőgazdaságig terjed. A kiállítások nem adnak okot a derűlátásra. Ha csökken is a kénkibocsátás az elkövetkező 15 évben Európában, a nitrogéné nőni fog Oroszországban, az Egyesült Államokban és Kanadában. A fő „felelős” a kibocsátás, mindenekelőtt a dízelmotorok: innen származik a nitrogén-dioxidok fele.

EU-normák

● Figyelő

Az EU-normáknak megfelelő környezetmenedzsment-rendszerek létrehozásáról az ISO 14000-es nemzetközi, illetve az EU 1836/93-as európai szabvány, illetve ajánlás rendelkezik. Ez utóbbi értelmében a cégeknek nem egy (a döntési, a dokumentációs vagy az ellenőrzési rendszert leíró) szabvány előírásainak kell megfelelniük, hanem környezetvédelmi nyilatkozatot kell tenni, azt nyilvánosságra kell hozni, majd pedig az állítások valóságát bizonyítani, tanúsíttatni kell azt egy független szakértő céggel.

Pusztuló erdők

● MTI Panoráma

Brazília hatalmas kiterjedésű őserdeiben évente több millió állat pusztul el csapadéokban, vadászók vagy csempészek által leterítve, vagy egyszerűen annak következtében, hogy a terjeszkedő „civilizáció” tönkreteszti élőhelyüket. Brazília tudósok nemrég felvették a harcot, hogy megmentse az Amazonas vízgyűjtő medencéjének ritka állatait. Az Amazonas-vidéki Kutató Intézet (INPA) szakemberei tíz éve tanulmányozzák az Amazonas szövetségi állam székhelye, Manaus szomszédságában elterülő 25 ezer hektáros természetvédelmi park faunáját. „Az állatokra leselkedő legnagyobb veszélyt élőhelyeik megsemmisítése jelenti. Sajnos számtalan olyan behurhászás zajlik, amely az erdők pusztulásával jár” – mondta a Reuter hírgyűjtőnek Vera da Silva, az INPA kutatója.

(Fotó: Karnok Csaba)

Környezetvédelmi fórum Orosházán

● Munkatársunktól

„Az embernek alapvetően joga van a szabadsághoz, az egyenlőséghez és a megfelelő életfeltételekhez olyan minőségű környezetben, amely emberhez méltó és egészséges életre ad lehetőséget.” – mondja ki az ENSZ 1972. június 5-i stockholmi Környezetvédelmi Világkonferenciáján kiadott nyilatkozat. A konfe-

rencia javaslata alapján az ENSZ június 5-ét környezetvédelmi világnappá nyilvánította.

Az orosházi Természet Ébredése Társulat az idei világnapon környezetvédelmi fórumot rendez. A programon részt vesznek az ATI-VIZIG, a környezetvédelmi felügyelőség, az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat képviselői.

● A szegedi kutak tiszták Arzénes víz

Hosszas hallgatás után 1981-ben nyilvánosságra került, hogy Magyarországon jelentős mennyiségű arzén van az ivóvízben, és az is kiderült, hogy a probléma többszáz ember érinti. Az 1983-ban indított kormányprogram következtében jelentősen javult a kritikus helyzetben levő térségek vízminősége. Az ország – és Csongrád megye – egyes területein viszont a víz arzéntartalma még ma is meghaladja az elfogadható mennyiséget.

Arzén-ügyben tehát előbb-utóbb lépni kell. A JATE Szervetlen és Analitikai Kémiai Tanszékén Galbács Zoltán docens foglalkozik a víz arzénmentesítésének kémiai módszereivel.

● Milyen megoldások vannak a víz arzénmentesítésére?

– Az egyik megoldás az lehet, hogy a kevésbé arzénes kutak vizét összekeverik a szennyezettebbekével, így az arzéntartalom a kritikus érték alá kerül. A másik lehetőség az arzénmentes víz elvezetése a szennyezett területekre. Az igazi megoldás viszont a víz kémiai úton történő tisztítása. Egy ember átlagosan kétszáz liter vizet használ naponta, ivóvízként viszont csak két litert fogyaszt. Célszerű lenne tehát csak a közvetlen fogyasztásra szolgáló vizet tisztítani.

● Csongrád megye és Szeged kútjai mennyire szennyezettek?

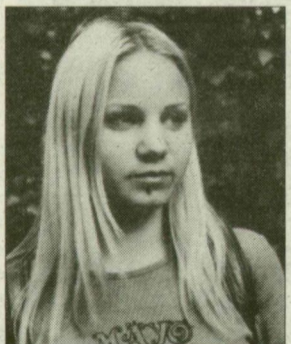
– Az Alföldön a legjobb minőségű ivóvíze Szegednek van. Itt az arzéntartalom nem haladja meg a jelenleg érvényben levő magyar határértéket. Igaz, ez nem azonos az Egészségügyi Világszervezet (a WHO) és a nyugati országok által elfogadott értékkel. Magyarországon akkor számít kritikusan szennyezettnek a víz, ha egy literjében 0,05 milligramm arzén van. A világ viszont 1993 óta 0,01 milligrammnál húzza meg a határt. Ezt az értéket a szegedi kutak felének, az alföldi kutak többségének arzéntartalma meghaladja. Ásotthalom környéke, Hódmezővásárhely, Orosháza, Szentés és Csongrád térsége pedig a magyar normák szerint is kritikusan szennyezett.

● Milyen egészségkárosodást okoz a magas arzéntartalmú víz fogyasztása?

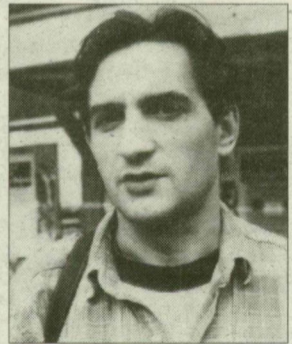
– Az arzén olyan mérge, amelyik a szervezet teljes biokémiáját károsítja. Az elsődleges jelek a bőrelváltozások, de a későbbiekben keringési zavarokat, és rákos megbetegedéseket is okozhat. Ezeknek a betegségeknek a kialakulásában természetesen több különböző tényező játszik szerepet, ezeknek csak egyike az arzénes víz rendszeres és hosszú ideig tartó fogyasztása.

K. G.

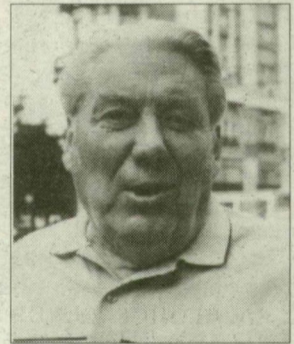
Hogyan védi a környezetét?

Tóth Jennyfer (a szegedi Deák Ferenc Gimnázium tanulója): – Miképpen védem a környezetemet? Mindenekelőtt úgy, hogy nem szemetelek. Nem dobom el, teszem, a hamburgeres zacskót vagy a műanyag kólás poharat az utcán. Emeletes házban lakunk különben, s este mindig zárni kell a kaput, mert ha nincs zárva, változatos összetételű szemétkupac fogadhatja a lakókat reggel. Ott tapossák el valakik a csikketek... De ez ellen tenni nem tudok.

Szemán Béla (a Szegedi Nemzeti Színház színművésze): – Nemcsak hogy nem szemetelek, s nem használok környezetszennyező anyagokat, így gázmeghajtású spray-t, de például rá is szólok az utcán arra, aki, mondjuk, önfeláldozóan táncol a padon, szemétkoszorút alkotva maga köré. Az emberek természetesen ránevelhetők a környezetvédelemre, de nem kampány keretében, hanem elsősorban a fiatalok körében végzett, kitartó munkával.

Nagy Ferenc (nyugállománnyú tiszt): – Negyven éve élek Szegeden, egy belvárosi, öreg bérházban, s elmondhatom, ha a város úgy védené környezetét, ahogyan mi, az ott lakók védjük, mindenképpen elégedett lenne az ott körülvevő világgal. A mi házukban nemcsak az ablakokban van kívül-belül virág, hanem az udvaron, ládáknak is. A függőfolyosó végén, cserépben, még egy kis akácfa is gyökeret eresztett pár éve; épp most virágozott el.

Dóra Gabriella (ővönő a Tiszta-parti Óvodában): – Környékünkön, Újszegeden elhelyeztek nemrég egy szelektív szemétyűjtőt. Lehetőség van arra, ki-ki külön gyűjtse például a műanyag flakonokat, a papírt, az üveget; ez elősegíti a hulladékok esetleges újrahasznosítását, vagy hatékony megsemmisítését. Magam minden esetben igénybeveszem a szelektív gyűjtőt, ám ennél többet nemigen tehetek a környezetemért.